

De dag die je wist dat ging komen: jarenlange lobby multinationals eindelijk beloond met afschaffen dividendbelasting

www.somo.nl

november 8ste, 2017

De 'dividendbelasting is natuurlijk een monster, moet weg, is slecht voor het klimaat. (...) Levert relatief weinig op, afschaffen is goed voor het imago van Nederland.' Het is november 2009, en Bernard Wientjes, voorzitter van werkgeversclub VNO-NCWVNO-NCW is de belangenbehartiger van het Nederlandse bedrijfsleven en een vaste gesprekspartner van het ministerie van Financiën, windt er geen doekjes om. Hij heeft net een rapport aan toenmalig premier Balkenende gepresenteerd over de betekenis van hoofdkantoren voor de Nederlandse economie, en de noodzaak tot afschaffing van de dividendbelasting.

Gelukkig reageert premier Balkenende verstandig op de oproep van VNO-NCW.

Dat [afschaffing dividendbelasting - red.] is een ingewikkelde, want het gaat om groot geld. Dat is eigenlijk punt een. Het tweede is als je het afschaft, waar slaan dan de effecten neer? Is het profijt dan ook niet in het buitenland? Je moet daar wel even goed over nadenken.

De premier sluit dan nog af door te zeggen dat hij *‘als premier niet alleen te maken heeft met de wens vanuit het bedrijfsleven maar ook met de financiële kant van het verhaal en hoe de effecten neerslaan.’*

Acht jaar later, november 2017, toont premier Rutte zich een stuk minder verstandig dan zijn voorganger. Hij gelooft tot in zijn ‘diepste vezels’ dat we Nederland uit de markt prijzen als we de dividendbelasting niet afschaffen (wat de schatkist €1,4 miljard kost). Een lobby van minstens acht jaar heeft voor VNO-NCW dus eindelijk zijn vruchten afgeworpen. SOMO heeft via een eerder Wob-verzoek de hand kunnen leggen op documenten waaruit blijkt dat er bij Financien al jaren wordt ge-lobby’d voor afschaffing van de dividendbelasting, terwijl hun ambtenaren skeptisch waren. Alle citaten uit dit stuk zijn afkomstig uit deze Wob-documenten.

Ambtenaren van Financiën tegen afschaffing

Dat VNO-NCW juist in november 2009 aan de bel trekt over de dividendbelasting is voor de gehaaide lobbyclub geen toeval. Kort daarvoor, op 22 oktober, richt de minister van Financiën de ‘Studiecommissie Belastingstelsel’ op. Deze commissie heeft als taak om te kijken waar het heen moet met het Nederlandse belastingstelsel. Zij bestaat uit ambtenaren en externe deskundigen, en wordt voorgezeten door professor Stef van Weeghel, tevens tax partner bij PricewaterhouseCoopers. Bij een hoorzitting op 10 november 2009 wordt aan een aantal maatschappelijke partijen input gevraagd. VNO-NCW pleit ook in haar inbreng hier resoluut voor afschaffing van de dividendbelasting (hoewel ze benadrukken dat het toch echt ‘niet als lobby bedoeld is’).

In een memo aan de studiecommissie zet het ministerie van Financiën voor het gemak de voor- en nadelen van het afschaffen van de belasting uiteen. Zo zal Nederland ‘(nog) meer als potentieel doorstroomland worden gezien’, en zal het slechts de buitenlandse schatkist spekken. Opvallend is ook dat de ambtenaren als voordelen *niet* opnemen dat Nederland voor hoofdkantoren aantrekkelijker zou worden of dat het werkgelegenheid op

zou leveren. De conclusie van de ambtenaren van Financiën is dan ook dat het ‘de vraag is of de voordelen de nadelen overtreffen en of een lastenverlichting van 2 miljard niet meer efficiënt [...] kan worden ingezet.’ Sterker, afschaffing van de dividendbelasting ‘lijkt op dit moment geen prioriteit te hebben.’ Verstandige taal van de ambtenaren.

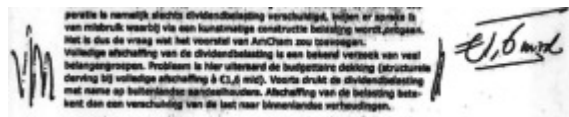
Lobbyclub van multinationals wil ook afschaffing

We spoelen vooruit naar juni 2014, en de American Chamber of Commerce (AmCham) komt langs bij de staatssecretaris van Financiën, Eric Wiebes, om te praten over belastingen. De directeur van Internationale Zaken van het ministerie schrijft een gespreksnotitie ter voorbereiding. Wiebes is dan pas net (in februari) aangetreden als vervanger van Frans Weekers, dus hij moet goed voorbereid worden. Hij wordt er door zijn ambtelijke staf daarom op gewezen dat AmCham een ‘bekende gesprekspartner van Financiën is op het fiscale dossier’, dat het ministerie ‘goede contacten’ met ze heeft en dat er ‘regelmatig overleg’ plaatsvindt [Wob-document A.02, p. 54]. Mocht je nu (geheel terecht) denken dat AmCham een soort Amerikaanse KvK is, dan zit je er naast. AmCham is een lobbyclub van niet alleen Amerikaanse multinationals, maar ook Nederlandse bedrijven die baat hebben bij handel en investeringen in Nederland en de VS. Bijna 250 bedrijven en instanties zijn lid, zoals Starbucks en Nike, maar ook Philips, Unilever, trustkantoor Intertrust en ABN Amro.

AmCham pleitte in hun jaarlijkse lobbybrief voor (gedeeltelijke) afschaffing van de dividendbelasting. Wiebes’ ambtenaren adviseerden hem daarop het volgende:

“Volledige afschaffing van de dividendbelasting is een bekend verzoek van veel belangengroepen. Probleem is hier uiteraard de budgettaire dekking (structurele derving bij volledige afschaffing à 1,6 miljard). Voorts drukt de dividendbelasting met name op buitenlandse aandeelhouders. Afschaffing van de belasting betekent dan een verschuiving van de last naar binnenlandse verhoudingen.”

Of, in normaal Nederlands: bedrijven lobbyen al tijden bij het ministerie voor afschaffing van de dividendbelasting, een absurd idee omdat het bakken met geld kost en vooral een cadeautje is voor buitenlandse aandeelhouders. Waarschijnlijk is het Wiebes die in de kantlijn nog eens onderstreept dat dit presentje hem toch maar liefst 1,6 miljard euro zou kosten (op de rekening van de Nederlandse belastingbetaler).

Dit was zeker niet de eerste of laatste keer dat AmCham voor (gedeeltelijke) afschaffing van de dividendbelasting pleitte. Het deed dit ook al in 2013, 2015, en 2017, en gezien het frequente contact tussen AmCham en Financiën ongetwijfeld ook in eerdere jaren.

Rutte dineert met VNO-NCW

Op 19 mei 2015 vindt 's avonds in het Catshuis een toptoverleg plaats over het Nederlandse fiscale vestigingsklimaat. De nood is hoog omdat er in Brussel en in OESO-verband maatregelen worden voorbereid om belastingontwijking tegen te gaan. Hier zitten maatregelen bij die er voor zouden moeten zorgen dat belastingontwijking via Nederland moeilijker wordt, waardoor Nederland minder aantrekkelijk zou kunnen worden voor multinationals. Kortom, tijd om eens goed na te denken welke manieren 'er zijn om het Nederlandse fiscale vestigingsklimaat competitief te laten blijven'.

De avond wordt geopend door premier Rutte, daarnaast schuift ook een rits ministers aan, zowel de voorzitter als de teammanager fiscaliteit van VNO-NCW, en ook Bartjan Zoetmulder is van de partij, belastingadviseur bij Loyens&Loeff en lobbyist voor de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs.

In een gezamenlijke lobbybrief van VNO-NCW, MKB Nederland, AmCham, en de NOB, speciaal geschreven voor het Catshuisoverleg, wordt nog eens benadrukt hoe belangrijk het fiscale vestigingsklimaat wel niet zou zijn voor Nederland. In de brief wordt ook de afschaffing van de dividendbelasting (weer) genoemd als een van de manieren om Nederland aantrekkelijk te houden. Wellicht is het zaadje toen bij Rutte geplant, waardoor hij nu, twee jaar later, de noodzaak tot afschaffing tot in zijn 'diepste vezels' voelt. Zeker weten kunnen we het niet, want de conclusies van het overleg zijn in de Wob weggelakt.

Ook Shell wil af van de dividendbelasting

Ook Shell lobbyde voor afschaffing van de dividendbelasting. In haar lobbybrief voor de verkiezingsprogramma's voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 roept Shell om afschaffing van de dividendbelasting. Het vestigen van een hoofdkantoor in Nederland zou minder aantrekkelijk zijn omdat 'in één keer alle buitenlandse winsten aan de dividendbelasting zouden worden onderworpen'. Nu heeft Shell uiteraard niet alleen het beste voor met hun internationale collega-multinationals, maar ook zelf wat te winnen met afschaffing van de dividendbelasting. Het bedrijf kondigde al aan dat het haar kapitaalstructuur mogelijk zal aanpassen als Nederland de dividendbelasting afschaft. In de Telegraaf zegt hoogleraar Fiscale economie Edwin Heithuis dat Shell dit wil omdat het, als Brits-Nederlandse multinational, dan de aandelen die vallen onder het Brits recht en de aandelen die vallen onder het Nederlands recht kan samenvoegen.

Lobby loont, de burger betaalt

De afschaffing van de dividendbelasting is een schrijnend voorbeeld van wat een effectieve lobby teweeg kan brengen. Niemand heeft enig idee wat de effecten van de maatregel zijn: het CPB kan geen enkel bewijs vinden of het daadwerkelijk tot meer investeringen in Nederland zou leiden, hoogleraren zijn en masse tegen, onze minister-president komt niet verder dan zijn 'diepste vezels' en wijzen naar het Verenigd Koninkrijk, en de fractievoorzitter van de VVD noemt het zelfs een 'gok'. Jarenlang heeft VNO-NCW (samen met AmCham) angst gezaaid over multinationals die Nederland massaal de rug toe zouden keren als er niet snel maatregelen worden genomen om het belastingklimaat aantrekkelijker te maken. Dit terwijl onderzoek van nota bene VNO-NCW zelf al in 2009 uitwees dat het overgrote deel van de hoofdkantoren geen enkele plannen heeft om te vertrekken.

Na een lobby van minstens acht jaar heeft VNO-NCW een kabinet dan eindelijk zo gek gekregen om de dividendbelasting af te schaffen. En dan wil de premier niet eens aan de Nederlandse burger uit te leggen met welke bedrijven hij heeft gesproken om tot deze beslissing te komen. Dit gebrek aan transparantie over de invloed van lobby op beleid is een structureel probleem in Nederland, en de afschaffing van de dividendbelasting laat nog maar eens zien hoe ver de invloed van lobby kan reiken. Zo ver dat een maatregel die in geen enkel verkiezingsprogramma is terug te vinden, en waar dus geen enkele kiezer voor heeft gestemd, in het regeerakkoord kan belanden.

Sign up

Blijf op de hoogte via SOMO's nieuwsbrief